

Jagttider i Danmark 2010-2013

Teknisk rapport 0909-4 2009

Dansk Jagtakademi ÉSkrejrupvej 31 ÉDK-8410 Rønde ÉTel +45 2033 2999
e-mail: nk@danskjagtakademi.dk Éwww.danskjagtakademi.dk ÉCVR 2002 7045

Om rapporten

Titel:	Jagttider i Danmark 2010-2013
Nummer:	0909-4.
Forfatter:	Niels Kanstrup.
Forsidefoto:	Niels Kanstrup.
Udgiver:	Dansk Jagtakademi ©, Skrejrupvej 31, 8410 Rønde. Tlf. 20332999. Email: nk@danskjagtakademi.dk.
Udgivelsestidspunkt:	13.9.2009.
ISBN:	978-87-92473-04-2
Sammenfatning:	<p>Den 1. april 2010 indføres nye jagttider i Danmark. Jagttider besluttet af Miljøministeren efter indstilling fra bl.a. Vildtforvaltningsrådet, der håndterer spørgsmålet i et særligt udvalg. Individuelle medlemmer herfra meldte i juni 2009 ud om et endeligt forlig. Dansk Jagtakademi har konkluderet, at det biologiske, juridiske og forvaltningsmæssige grundlag for dette arbejde har været stærkt mangelfuldt, idet Skov- og Naturstyrelsen ikke har deltaget i den afsluttende del af forligningsarbejdet, og det biologiske grundlag har været et rapportudkast, som har manglet væsentlige afsnit. På det grundlag har Dansk Jagtakademi foretaget en gennemgang af de enkelte arter primært baseret på DMU's tidligere udredning og det foreliggende rapportudkast samt på juridiske og andre kriterier. Desuden har jægere og andre interesserede offentligt været inviteret til at give forslag. Der gives på det grundlag anbefalinger om jagttiderne fra 2010 til 2013. Blandt forslagene er en stærk reduktion af jagttid på hare og agerhøne, en bevarelse af den nuværende jagttid på dykænderne, bortset fra edderfuglehun, som foreslås fredet under en forsøgsordning, fredning af rå i oktober samt genindførelse af jagttid på hjejle og enkeltbakkasin.</p>
Søgeord:	Vildtforvaltning, jagttider, bæredygtighed.
Rapportform:	Rapporten foreligger i elektronisk version og kan rekvireres ved henvendelse til Dansk Jagtakademi. Pris kr. 75,00.

1. Indhold

1.	Indhold	3
2.	Baggrund	4
3.	Formål	4
4.	Materialer og metoder	5
5.	Kriterier	5
5.1.	Jagt er legitim.....	5
5.2.	Biologisk bæredygtighed	5
5.3.	Politisk og etisk bæredygtighed	6
5.4.	Dansk tradition	7
5.5.	Relevans, proportionalitet og öoverholdelighedö.....	7
5.6.	Lovgrundlaget	7
6.	Jagttider	8
7.	Klokkeslät.....	10
8.	Arter og bestande	11
9.	Lokale jagttider	11
10.	Gennemgang af arter	11
10.1.	Hovdyr	11
10.2.	Rovdyr	14
10.3.	Stöttetandede	15
10.4.	Andefugle.....	16
10.5.	Svømmeænder	17
10.6.	Hönsefugle	19
10.7.	Vandhönns	20
10.8.	Vadefugle.....	20
10.9.	Mågefugle	22
10.10.	Duer	23
10.11.	Kragefugle.....	23
10.12.	Invasive arter	24
11.	Litteratur.....	24
12.	Bilag.....	25
12.1.	öForligetö (scannet fra Jæger 8/2009).....	25
12.2.	PRESSEMEDDELELSE	26

2. Baggrund

Jagttider er et klassisk værktøj, der anvendes til regulering af jagttryk igennem fastsættelse af de perioder, hvor vildtet kan nedlægges, herunder såvel sæsonmæssige perioder som tidspunkter på døgnet. Jagttiderne fastsættes gennem Bekendtgørelse om jagttider for visse pattedyr og fugle m.v.¹, der refererer til Jagtloven², som igen tager afsæt i internationale forskrifter, særligt fuglebeskyttelsesdirektivet. Jagttider fastsættes af Miljøministeren efter indstilling fra Vildtforvaltningsrådet og Skov- og Naturstyrelsen og efter en almindelig høringsprocedure. Der er tradition for, at jagttiderne justeres hvert 3. år. Næste justering foregår pr. april 2010, og den forudgående behandling er påbegyndt i regi af Vildtforvaltningsrådet, hvor et udvalg har ført forhandlinger. Danmarks Jægerforbund (DJ), der er en central part i denne proces, har ved flere lejligheder meldt ud om resultatet af disse forhandlinger. Der foreligger efter DJ's udmelding at dømme et forlig (efterfølgende kaldet öforligetö, se bilag 1), og flere medier har cementeret det beskrevne forlig ösom de nye jagttiderö. Dette er ligeledes en gængs opfattelse blandt almindelige jægere og andre interesserede. Dansk Ornitologisk Forening, der er en ligeså central og markant aktör, har i august meldt ud, at foreningen ikke vil gå ind på DJ's ønsker om nye jagtbare arter, og desuden krævet indskrænkninger, der ligger uden for det beskrevne forlig, bl.a. fredning/afkortning af jagttid på agerhøne og fredning af edderfuglehun. Vurderet ud fra dette, er der ikke et egentligt forlig om öforligetö.

Ydermere synes der at være en række övrige forhold, der ikke er afklarede, herunder såvel biologiske som juridiske. F.eks. har forhandlingerne i jagttidsudvalget foregået på basis af et udkast til rapport om jagttider fra Danmarks Miljøundersøgelser (DMU). Dette udkast manglede centrale afsnit, ligesom der i rapporten ikke henvistes eksplicit til de ændringer af jagtloven, der fandt sted i 2008. Jagtloven er siden (maj 2009) revideret på centrale punkter. Forliget synes på en række felter at falde uden for lovgivningen.

På det grundlag rettede Dansk Jagtakademi (DJA) i juni 2009 henvendelse til Skov- og Naturstyrelsen (SNS), som meddelte, at styrelse ikke havde kendskab til forliget, hvormed det ikke kan forventes, at det er tilpasset de forvaltningsmæssige forhold, som ligger inden for SNS's kompetence. Det kan ydermere diskuteres, om de procedurer, der er nedsat af Vildtforvaltningsrådet på mødet den 9. december 2008, hvor det af referatet fremgår, at SNS er sekretariat for det nedsatte udvalg om jagttider, er overholdt, idet det må forventes at være udvalget inklusive SNS, der varetager forhandlingerne og konkluderer på forliget. Ved nærværende arbejdes afslutning (12. september 2009) foreligger der ikke en endelig rapport fra DMU. Dermed mangler bl.a. et forarbejde, der kan vurdere hele spørgsmålet om klimaforandringer i forhold til vildtforvaltning, hvilket ud fra en biologisk synsvinkel synes uforsvarligt. Også forvaltningsmæssigt er processen ude af kontekst med Danmarks generelle ambitioner på netop klimaspørgsmålet ö i 2009.

På dette grundlag har DJA konkluderet, at såvel det biologiske og juridiske som det politiske og forvaltningsmæssige grundlag for det forhandlingsarbejde, der er foregået, og som organisationerne individuelt har meldt meget forskelligt ud om, er så mangelfuldt, at der er behov for en yderligere proces til supplement af den foreliggende.

Denne rapport beskriver denne proces og er således grundlaget for en indstilling til miljøministeren vedrørende de jagttiderne 2010 og fremefter.

3. Formål

Formålet med projektet er at styrke det biologiske, retlige og demokratiske grundlag for fastsættelse af jagttider for dermed at sikre jagtens biologiske og politiske bæredygtighed.

¹ BEK nr. 886 af 27/06/2007

² LBK nr. 1045 af 20/10/2008 (§§ 3, stk. 2 og 3, § 4, stk. 2, § 7, stk. 1, § 20, stk. 4, § 49, stk. 3, og § 54, stk. 3 og 4).

4. Materialer og metoder

Arbejdet bygger på den senest offentliggjorte litteratur, herunder særligt DMU's redegørelser om jagttider samt vurderinger af EU- og dansk lovpraksis. Hvor der i udredningen henvises generelt til DMU, er der tale om temarapporten *Bregnballe, T. (2003). Vildtarter og jagttider* eller det foreliggende rapportudkast *Noer et al. Vildtbestande og jagttider i Danmark: Det biologiske grundlag for jagttidsrevisionen 2010*.

Til inddragelse af jægere og andre interesserede er udsendt en pressemeddelelse om arbejdet (bilag 2). Netnatur har i juni markedsført projektet³, men ellers har medierne ikke vist sagen interesse. Oplægget er ligeledes sendt til en kreds af kontaktpersoner omkring DJA. Her har der ind til 1. september været følgende respons:

- 5 eksterne enkeltpersoner har kommenteret initiativet på Netnatur.
- Der er indkommet emails fra 17 enkeltpersoner eller organisationer med ønsker eller forslag til jagttider og jagtforvaltning i det hele taget.
- Der har været telefoniske henvendelser fra 19 forskellige personer.

Der takkes for alle bidrag, der er søgt indarbejdet i det følgende.

5. Kriterier

Gennemgangen er foregået ud fra følgende kriterier:

5.1. Jagt er legitim

Der er i dag meget forskellige opfattelser af jagt. Dette fremgår af de indkomne forslag til jagttider. Nogle anlægger en meget liberal synsvinkel, hvor det anføres, at enhver art skal være jagtbar, hvis der er et biologisk grundlag, mens andre ønsker jagt helt afviklet og har foreslået, at man anvender jagttidslovgivningen som et redskab hertil.

Nærværende udredning bygger på, at jagt er en legitim aktivitet, som defineret i jagtloven, men at den skal bygges på et regelsæt, der er bredere funderet end blot det biologiske (se efterfølgende kriterier). Ud fra dette har der således ikke kunne tages et grundlæggende hensyn til de forslag, der er indkommet om meget omfattende regulering eller egentlige forbud mod jagt. Der er dog fra disse forslag indarbejdet mere konkrete komponenter i forhold enkeltarter, hvor dette har været vurderet relevant ud fra de opstillede kriterier.

5.2. Biologisk bæredygtighed

Jagtloven foreskriver, at jagt reguleres således, *at den sker efter økologiske og etiske principper og under varetagelse af hensynet til beskyttelse af vildtet, især af sjældne og truede arter*. Der er imidlertid ikke opstillet meget konkrete definitioner af de økologiske principper i forhold til jagt. Dansk vildtforvaltningstradition bygger på det såkaldte øhøstprincip, der tager udgangspunkt i et øbestandsoverskud, som under alle omstændigheder vil gå til grunde og derfor kan nedlægges, uden at dette på sigt påvirker bestandens størrelse og udvikling. Denne forståelse er på en række punkter forældet, og synes kun delvist at kunne udgøre grundlaget for vurdering af jagtens biologiske bæredygtighed. Mange års forskning har vist, at de forstyrrelser, som jagten medfører, har en signifikant betydning for bestandenes lokale udbredelse og bestandsstørrelse og for vildtets skyhed og derfor for dets påvirkelighed af andre forstyrrelseskilder. Forstyrrelser bør indgå i vurderingen af den biologiske bæredygtighed, og jagttider synes at være en central mekanisme til regulering af forstyrrelser. I den biologiske vurdering af jagttider indgår ydermere aspekter af, i hvilket omfang en afskydning kan bidrage til reduktion af vildtbestande, hvor en sådan reduktion kan være ønskeligt ud fra samfundsinteresser, herunder erhverv, naturbevarelse etc.

DMU forsøger at indlægge en vurdering af jagtens bæredygtighed i forhold til begrebet øugunstig bevaringsstatus, der er central og klassisk i den internationale arts- og bestandsforvaltning. Dette er dog ikke muligt,

³ http://www.netnatur.dk/netjaegeren/artikler/artikel/bryd-monopolet-paa-jagttidsforhandlingerne/?tx_vegquestbook_pi1%5Bpointer%5D=1&cHash=2485afd1f0

og i stedet definerer DMU følgende ö..*at jagt vil være bæredygtig, hvis den ikke overudnytter en bestand, så bestandens evne til at forny sig, herunder at opretholde sin størrelse og udbredelse, forringesö.* Da der imidlertid ofte er meget stor uvished om jagtens udnyttelse og påvirkning af bestanden, må det være hensigtsmæssigt at indlægge et forsigtighedsprincip, hvor bæredygtigheden betinges af, at der er vished om jagtens påvirkning. Desuden bør der indlægges et kriterium, der sætter bæredygtigheden op mod en given målsætning, og det synes her hensigtsmæssigt at anlægge et lokalitetsorienteret hensyn.

Der arbejdes i denne rapport videre med følgende definition: *öJagt er biologisk bæredygtig, når det kan godtgøres, at afskydning og forstyrrelser ikke medfører en væsentlig vedvarende reduktion i den samlede populationsstørrelse eller fortrænger den jagede eller andre arter fra disses levesteder i et omfang, der er i væsentlig modstrid med målsætningen for disse stederö.*

5.3. Politisk og etisk bæredygtighed

Jagt er i dag en friluftaktivitet for en ganske lille del af befolkningen. Dens langsigtede bæredygtighed er ikke blot et spørgsmål om dens påvirkning af vildtbestandene, men i stigende grad om dens forankring i det øvrige samfund, ikke blot lokalt, men nationalt og internationalt. Mange undersøgelser har vist, at der i dag er relativ stor befolkningsopbakning til jagt, men at en meget stor gruppe ikke har taget stilling. Vil man konsolidere jagten politisk, er dens image i den brede befolkning, herunder særligt i denne gruppe, helt afgørende. Det er derfor vigtigt, at der i en proces om f.eks. jagttiderne sikres en forvaltning og anvendes en terminologi, der tager hensyn til den bredere forståelse for jagt. Det skulle synes forventeligt, at behandlingen i Vildtforvaltningsrådet, der har bred repræsentation og ophæng i Skov- og Naturstyrelsen, vil sikre en sådan udvikling. Udmeldingerne fra arbejdet, herunder forliget, viser dog, at forhandlingerne er mere ölavpraktiskeö og primært går på at ögive og tageö og sikre en balance mellem de åbenlyst polariserede interesser i rådet. Her er hovedparameteren antallet af jagtbare arter og længden af jagttiderne og åbenlyst ikke jagtens bæredygtighed. Dette fremgår bl.a. af de ønsker, som organisationerne på forhånd har stillet til DMU's gennemgang, hvor jægerfløjen alene opstiller ønsker om udredning vedrørende udvidelser af jagttider, mens beskytterfløjen fokuserer på indskrænkninger. Og det fremgår meget tydeligt af DJ's udmelding (bilag 1), hvor der ligefrem opstilles en liste over vundne og tabte jagtuger, så resultatet kan gøres op på bundlinjen. Ingen har tilsyneladende bedt om DMU's vurdering af betydningen af det nye lovkrav om, at jagt bl.a. *skal tilgodese en fornuftig udnyttelse og være økologisk afbalanceret*, eller bredere opfattelser af bæredygtighed. Rådets arbejde med jagttiderne er udtryk for en meget snæver tilgang til vildtforvaltningen i Danmark.

5.3.1. Jagt i yngletiden

Blandt de indkomne bidrag er et forslag om at lukke for al jagt i vildtets yngletid inklusive pattedyrenes, til dels motiveret ud fra, at dette er en EU-baseret juridisk forudsætning for jagt på fugle, og at samme krav bør gælde jagt på pattedyr. Forslaget har ret vidtrækkende komplikationer, og vil f.eks. indebære afkortning af jagt på hjortevildtarterne, særligt brunstjagt og i de store dele af jagtsæsonen, hvor hind/rå er drægtig. Forslaget skønnes at være relevant i forhold til en etisk vurdering, hvor der i denne gennemgang lægges vægt på, at jagt ikke medfører, at moderdyr bortskydes fra afkom, der afhængigt af moderdyret. For de fleste arter er der kun meget lidt kendskab til disse relationer, og det er en generel anbefaling, at der iværksættes bedre undersøgelser. Forslaget om et konsekvent forbud mod jagt i perioder, der kan defineres som yngletid, er ikke indbygget i nærværende kriterier.

5.3.2. Jagtens image

En del af den politiske bæredygtighed berører spørgsmålet om jagtens image. Jagtloven omhandler ikke dette, men de jagtetiske regler, der henvender sig til den enkelte jæger, definerer i sin indledning hensynet til öjagtens omdømmeö. Jagtens image er primært tilknyttet den måde, som jagten udøves på. Dermed hænger den også sammen med konfrontationerne mellem jægerne og andre befolkningsgrupper, der udøver friluftsliv. Her kan jagttider være et reguleringsredskab.

Terminologien omkring jagt har også imagemæssig betydning. Således er det igennem en årrække forsøgt at udvikle opfattelsen af öjagtö som en bæredygtig udnyttelse af en naturressource, mens öreguleringö har været anvendt i det tilfælde, hvor man med jagtlignende metoder har ønsket at fjerne eller reducere vildtbestande. I de seneste års öpolitiseringsö af jagt er der opstået flere tilfælde, hvor jagt igennem indførelse/udvidelse af en

jagttid foreslås som instrument til at reducere vildtbestande, f.eks. spættet sæl, hvor motivet angiveligt har været igennem reduktion af bestandstætheden at mindske risikoen for sygdomsudbrud, eller kronvildt, hvor dette påfører landbruget eller trafikanter problemer. En sådan argumentation er uheldig i forhold til at bevare en generel image af jagt som en aktivitet, der bæredygtig udnytter et vist overskud i bestande.

Der er i forliget tilsvarende elementer i forhold til en række invasive arter, som organisationerne tilsyneladende foreslår jagttid på, til trods for at de i dag kan reguleres året rundt. Der skal vægtige grunde til at gennemføre en sådan ændring, netop fordi den er med til at utydeliggøre en ellers logisk og imagemæssig vel-fungerende skelnen mellem, hvad der er jagt, og hvad der er regulering, og hvad motivationen for de to er.

5.3.3. Naturbevarelse på betingelse af jagt

Endnu et element af jagtens politiske bæredygtighed ligger i skismaet omkring jagtens og jægerens evt. positive rolle i naturbevarelsen. En dokumentation af en sådan rolle vil naturligvis styrke bæredygtigheden, men i det omfang, jægerne stiller krav om jagt, f.eks. en jagttid, for at ville bidrage til naturbevarelse, bliver argumentet ud fra en imagesynsvinkel kontraproduktivt, idet jægerne herved fremstår som gruppe, der stiller udnyttelsen før bevarelsen.

Der arbejdes her videre med følgende definition: *ÖJagt er politisk bæredygtig, når den tilgodeser lovgivningen, etiske, herunder dyrevelfærdsmæssige, forhold, og det kan godtgøres, at den generelt har opbakning i befolkningenö.* Som udgangspunkt vil en jagt, der ikke er biologisk heller ikke kunne være politisk bæredygtig. I det omfang, hvor jagt (eller regulering) ud fra en klar målsætning anvendes til lokalt at regulere problematiske vildtbestande (ved afskydning og/eller bortskræmning), kan den være politisk bæredygtig og biologisk öubæredygtigö på én gang.

5.4. Dansk tradition

Et kriterium for jagt og jagttider er relevansen i forhold til danske jagttradition. Dette knytter sig i nogen grad til jagtens politiske bæredygtighed og berører typisk spørgsmålet om jagttid på vildtarter, der ikke traditionelt har været jagttid på her i landet. Vi huser hen mod 300 arter, der falder inden for jagtlovens vildtdefinition, men kun 44 kan jages. Et kriterium på dette område er naturligvis stærkt subjektiv og bør være genstand for løbende evaluering. Det er udgangspunktet i denne gennemgang, at der ikke bør fastsættes jagttid på arter, der ikke traditionelt hører til de jagtbare vildtarter i Danmark, hvormed disse ikke er behandlet. Et eksempel er de invasive arter, som dog behandles, fordi de nævnes i forliget. Sælerne, f.eks. spættet sæl, opfattes som arter, der ikke længere er tradition for jagt på. De er ikke behandlet.

5.5. Relevans, proportionalitet og öoverholdelighedö

Endnu et kriterium, der bør anlægges i forbindelse fastsættelse af jagttider, er den reelle betydning og relevans en given jagttid ó eller ændring af en jagttid - har for såvel jagt som beskyttelse. F.eks. er den nuværende jagttid på atlingand i december og januar af begrænset relevans for jægerne, da arten forsvinder fra Danmark i begyndelsen af november. Tilsvarende ville en fredning i disse måneder ikke have nogen beskyttelsesmæssig værdi. På samme måde er indførelse af jagttid på invasive arter, der i forvejen må reguleres året rundt, af meget lille betydning for såvel jagt- og beskyttersiden.

Opretholdelse af ens jagttider for arter, der er beslægtede og forekommer i de samme jagtområder, kan have værdi ud fra en forenklingssynsvinkel og ud fra en lookalike-vinkel. Mange jægere finder i dag det samlede regelsæt om jagt kompliceret, og det styrker formentlig både overholdelse og håndhævelse, hvis reglerne fastsættes så enkelt som muligt. Det er dog væsentligt, at jagttrykket i konsekvens af f.eks. de forskudte trækmønstre, som visse vandfugle udviser i respons på klimaforandringerne, kan ændres som følge af ændret opholdstid i Danmark, hvilket påkræver en vurdering af jagtens bæredygtighed arts- og bestandsvis. Et godt eksempel er skovsneppe (se denne).

5.6. Lovgrundlaget

Rammen for fastsættelse af jagttider er afstukket i jagtlovens § 3, der siger:

§ 3. Jagt må kun drives på vildt, der er fastsat jagttid for, og kun inden for den jagttid, der er fastsat for arten.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte jagttid for de enkelte vildtarter ud fra følgende principper:

1. Jagt på fugle må ikke være i strid med de beskyttelsesforanstaltninger, der er truffet i disses udbredelsesområder.
2. Jagt på fugle skal tilgodese en fornuftig udnyttelse og være økologisk afbalanceret.
3. Der må ikke drives jagt på fugle i yngletiden og på fugle under træk til redebygningsstedet.
4. Der bør ikke drives jagt i perioden 1. februar - 31. august.
5. Der bør ikke fastsættes jagttid på sjældne eller truede arter.
6. Arter, der generelt eller lokalt har et utilfredsstillende lavt bestandsniveau, bør beskyttes.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte regler, der udvider, begrænser eller ophæver jagttiden for de enkelte vildtarter inden for nærmere afgrænsede områder samt på fiskeriterritoriet eller dele heraf.

Ud over denne specifikke ramme for fastsættelse af jagttider, skal en række af jagtlovens øvrige principper naturligvis tilgodeses ved fastsættelse af jagttider. En helt ny formulering (vedtaget af Folketinget maj 2009) er f.eks. en tilføjelse til § 7, der siger *ö .. Stk. 2. Fugle må ikke forsægtigt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestandenö*. Der er ingen vejledning til denne regel, og tolkningen er uklar. Dansk Ornitologisk Forening gør klart, at aktiviteter, der må opfattes om almindelige forvaltningspraksis (eksempelvis bortskræmning af kortnæbbet gås i et EU-fuglebeskyttelsesområde) er i klar strid med reglerne (Flensted 2009).

En regel, der blev indført i jagtloven i 2008 er at *öJagt på fugle må ikke være i strid med de beskyttelsesforanstaltninger, der er truffet i disses udbredelsesområderö*. Dette har relevans for fastsættelse af jagttider for en række af arter i Danmark, herunder særligt trækfugle. F.eks. kan reglen sætte spørgsmål ved jagt på spidsand og skeand, der er rødlistede i Sverige.

Den såkaldte vejledning i jagt fra kommissionen noterer følgende⁴: *Member States must ensure that hunting is compatible with the maintenance of the populations of the species concerned at a satisfactory level and that the practice does not jeopardise conservation efforts in their area of distribution. This clearly implies that the practice of hunting must not represent a significant threat to efforts for the conservation of both huntable as well as non-huntable species. The national hunting regime should take into account this potential disturbing aspect of hunting. This provision needs to be assessed in the light of the nature and geographical scope of the conservation efforts in question, as these may vary from a local to an international level (e.g. flyway management plan).*

På det grundlag vurderes, at jagt, der er en direkte trussel mod beskyttelsen af en given art et andet sted i udbredelsesområdet, er i strid med loven og direktivet. Hvilket trusselsniveau, der er tale om, og hvilken form for bevisførelse, der kræves, synes uafklaret. Forholdet vil ikke blive behandlet mere specifikt i denne udredning, men det anbefales, at der udvikles en tolkning, der fremover indgår i DMU's behandling af de enkelte arter og bestande.

Jagttiderne i Danmark og andre EU-medlemslande bygger på EU's naturdirektiver, hvor det vigtigste er fuglebeskyttelsesdirektivet. Det fastsætter dels, hvilke arter, der kan gives jagttid, dvs. arter på direktivets bilag II, og hvornår, hvilket er fastlagt i direktivets artikel 7.

6. Jagttider

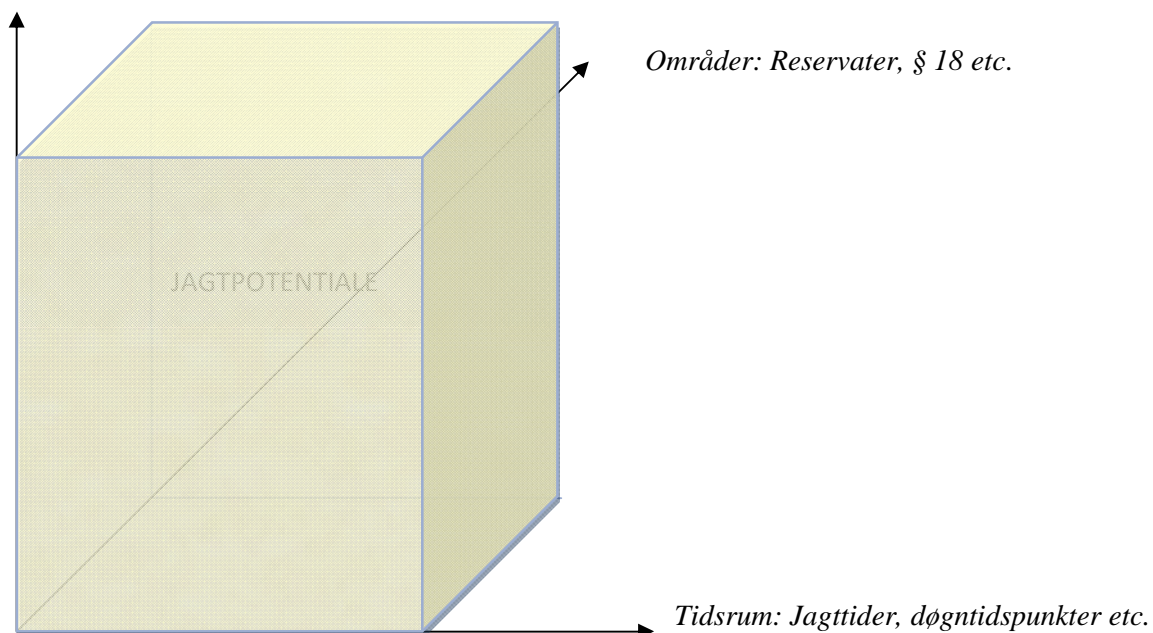
Jagttider er et klassisk redskab i vildtforvaltningen. Før jagtloven af 1983 hed de ikke jagttider, men fredningstider. Dette begreb blev taget i brug i slutningen af 1800-tallet. Da var mange vildtarter trængt af meget omfattende og ukontrolleret jagt. Fangstmetoderne var fantasifulde og uselektive. Folk jagede og fangede i høj grad for at skaffe sig kød. Skydevåben til jagt blev i stigende grad hvermandseje. Der var ingen kollektiv

⁴ http://www.unece.org/env/pp/compliance/C2007-18/Communication/SupportingDocumentation2006.12.04/EUKommissionenGuidance_birdsdirect_en.pdf

forståelse for bæredygtighed, og myndighederne havde begrænset indsigt og få virkemidler. De spirende organisationer i datidens forenings-Danmark havde ingen gennemslagskraft. Vildtforvaltningsrådet skulle først for alvor få betydning ca. 100 år senere.

Omkring 1900 og derefter indførtes flere og flere fredningstider, og den tidsmæssige regulering af jagt blev dermed grundlagt som det styringsredskab, vi kender i dag. Man har dog som følge af EU's fuglebeskyttelsesdirektiv vendt begrebet om, så man nu anvender jagttider om den periode, hvor vildtet kan jages. Udgangspunktet er nemlig, at alle fuglearter i henhold til fugledirektivet er fredede, undtaget dem, der i en given periode (jagttiden) kan jages. Ud over fredningstider findes andre reguleringsredskaber, f.eks. reservater ó altså regulering af bl.a. jagt på områdebasis. Også jagtmetoder er igennem tiden blevet pålagt restriktioner. Op igennem det sidste århundrede blev gift, fælder, net og andre uselektive jagtmåder forbudt, og der kom krav til skydevåben og deres effektivitet. Alt i alt kan de redskaber, der bruges til at forvalte jagt med, ses om tre dimensioner i en kasse: Reguleringer på tider, områder og metoder, se figur 1. De tre dimensioner kan være større eller mindre. Rumfanget af kassen kan ses som det samlede jagtpotentiale (Kanstrup 2006).

Metoder: Våben, motorbåd etc.

Figur 1. Model, der viser, hvordan jagt reguleres igennem tids-, område- og metodebegrænsninger. Rumfanget af kassen er öjagtpotentialetö.

Hovedmotivationen for i sin tid at indføre fredningstider var at sikre, at vildtet ikke blev jaget i yngletiden. Senere kom endnu en vinkel på fastsættelse af jagttider, nemlig at regulere jagttrykket. Begrebet jagttryk rummer alle konfrontationer mellem jæger og vildt, altså både forstyrrelser og afskydning, og jagttider anvendes til at begrænse begge. Således var det f.eks. i 1990 et argument for ikke at bevare augustjagt på grågå, at jagt på denne art ville forstyrre en række ikke-jagtbare arter. Man brugte med andre ord jagttider til at begrænse forstyrrelser med.

I hvilket omfang selve vildtudbyttet lader sig regulere væsentligt igennem fastsættelse af jagttider, er for de fleste arter et åbent spørgsmål, hvilket også er velbeskrevet af DMU. Igennem de seneste ca. 40 år er det samlede antal arts-jagtmåneder (se senere) faldet til ca. det halve. Det samlede vildtudbytte er imidlertid kun faldet med under en fjerdedel ó endda til trods for, at udbyttet af enkelte, tidligere meget almindelige arter som agerhøne og hare er voldsomt reduceret. Samtidig skal det nævnes, at nogle arter, der tidligere havde en meget lang jagttid, kun spillede en udbyttmæssig begrænset rolle, hvorved en fredning naturligvis ikke vil give et særligt markant fald i det samlede vildtudbytte.

For bestemte arter er der grundlag for nærmere at belyse sammenhængen mellem jagttidens længde og udbyttet. For f.eks. edderfugl har udbyttet og vingeindsamlinger vist, at forbuddet mod jagt i EF-Fuglebeskyttelsesområderne i februar (fra 1994) blot betød, at jægerne kompenserede ved at tage på jagt i januar og på den måde nedlægge ca. samme antal edderfugle. Den senere fastsættelse af en kortere jagttid (indtil 15. januar) på hunner (2004) har derimod haft en meget klar indflydelse på udbyttet, således at andelen af hunner i dag er mindre end 20 % af udbyttet mod ca. 40 % for 10 år siden. En generel bevidsthed hos jægerne om fortrinsvist at nedlægge hanner kan også her spille en rolle.

Udvidelsen af jagttiden på råvildt til 15. januar i 1997 kan ikke aflæses i udbyttet. For det meste hjortevildt begrænses udbyttet ikke væsentligt af jagttidens længde. På mange distrikter styres afskydningen af en stedlig vurdering af, hvad der forsvarligt kan nedlægges. Jagttiden er blot en ramme for, hvornår jagten kan foregå.

Endnu et eksempel er gåsejagt, der i 1994 blevet afkortet med august, men samme år udvidet med 15 dages jagt på fiskeriterritoriet i januar. Denne nettoindskrænkning kan ikke aflæses i udbyttet af gæs. Fra 1960'erne til 1990'erne blev udbyttet ca. fordoblet, og siden er det igen fordoblet, så det i dag ligger på ca. 30.000 gæs. Baggrunden for dette er åbenlyst en meget stærk forøgelse af gåsebestandene og gæssenes opholdstider i Danmark, hvilket har en vifte af årsager, sikkert mest et mildere klima og vintergrønne marker, men i høj grad også en mere skånsom jagt reguleret af primært reservatnetværket og fredningen i august tilbage i 1994.

Forvaltning af jagttider i Danmark har igennem alle tider været yderst udynamisk, og vedrørende jagttider har der i de seneste 40 år næsten udelukkende været tale om indskrænkninger. I perioden fra 1969 til 2007 er 35 ud af 79 arter blevet fredet, se tabel 1. Metoden er beskrevet i Kanstrup 2007a.

	Antal jagtbare arter		Gennemsnitlig jagttidslængde (md.)		Artsjagt måneder	
	Pattedyr	Fugle	Pattedyr	Fugle	Pattedyr	Fugle
1969	15	64	6,7	5,1	101	342
2007	10	34	4,5	4,3	44	143
Reduktion %	33	47	33	16	56	58

Tabel 1. Antallet af jagtbare arter, gennemsnitlig og samlet længde af jagttider i 1969 og 2007 samt den procentuelle reduktion.

2 nye arter er kommet til, så antallet af jagtbare i dag er 44. Antallet af artsjagt måneder er i samme periode ca. halveret. Der er næsten ingen eksempler på eksperimenter. Enkelte gange er gennemført såkaldte forsøgsfredninger, men de er konsekvent blevet stadfæstet til permanente fredninger. Den polariserede og fastfrosne situation mellem organisationerne dominerer billedet, og der lægges ikke fra myndighedernes side ressourcer i at skabe en mere dynamisk forvaltning, der matcher forholdene i naturen. Alene det faktum, at Skov- og Naturstyrelsen ikke konsekvent har deltaget i udvalgsarbejdet om jagttiderne, er et godt udtryk herfor.

7. Klokkeslæt

Jagttider opfattes altovervejende som de årstider, hvor jagt på de enkelt arter kan foregå. Jagttidsbekendtgørelsen regulerer dog ligeledes de klokkeslæt, hvor jagt er tilladt. Her er tidsrummet fra solopgang til solnedgang gældende for landvildtet, mens ænder og gæs kan jages fra 1½ time før solnedgang til 1½ efter solnedgang. Som de øvrige dele af lovgivningen har dette igennem historien været forvaltet ekstremt statisk. Der har i perioder været justeret på reglerne for aftenjagt på ænder og gæs, ligesom der i 1990'erne var forskelli-

ge regler om forbud på jagt på gæs efter kl. 10 hhv. 11. Der har ikke for andre arter været tilløb til ændret forvaltning, og forliget omhandler heller ikke sådanne forslag. Der gives et par forslag til ændringer i dette oplæg.

8. Arter og bestande

Jagtlovens formål er at sikre *arts- og individrige vildtbestande og skabe grundlag for en bæredygtig forvaltning*. Fordringen om artsrige bestande er i sig selv nonsens, idet én bestand knytter sig til højst én bestemt art, og den samlede formuleringen er dybest set forældet. I den internationale forvaltning af særligt fugle opereres i dag med begrebet *öpopulationsö*, som er geografisk definerede underbestande eller racer af arter. Stort set alle vandfugle forvaltes ud fra sådanne opdelinger. For f.eks. gæs er dette udbredt. De ti gåsearter i Vestpalearktik forvaltes under 23 *öpopulationsö* (Madsen et al 1999). Inden for Danmarks grænser skal vi forholde os til 10 sådanne populationer. Et klassisk eksempel er sædgås, der forekommer både som skovsædgås (*Anser fabalis fabalis*) og tundrasædgås (*Anser fabalis rossicus*). De to underarter forvaltes samlet, således at arten *Anser fabalis* er fredet efter bestemmelserne om lokale jagttider der, hvor skovsædgæssene har deres hovedrasteadsere. Der skelnes ikke i bekendtgørelsen mellem underarterne. Edderfugl optræder i jagtsæsonen i flere forskellige bestande, herunder både typisk trækkende bestande og bestande, der dybest set kan opfattes som standfugle. Alligevel fastsættes jagttider for edderfugl generelt for Danmark. Også standvildtarterne forvaltes alt overvejende generelt, men burde opfattes i populationer og forvaltes langt mere dynamisk efter forholdene regionalt og lokalt.

Jagtlovens § 3 fastsætter, at *øjagt må kun drives på vildt, der er fastsat jagttid for, og kun inden for den jagttid, der er fastsat for artenö*. Dette stemmer dårligt overens med de internationalt anerkendte principper om en bestandstilknyttet forvaltning. I virkeligheden burde jagtlovens fordring vendes rundt, så målsætningen bliver at *sikre bestandsrige arter*.

Nærværende gennemgang tager generelt afsæt i dette og anbefaler overordnet en langt mere dynamisk forvaltning, der såvel i tid som rum tilpasses dynamikken i den natur og de bestande, den skal sikre bevarelsen af.

9. Lokale jagttider

Jagttidsbekendtgørelsen opererer med såvel generelle som lokale jagttider. Der har over en årrække været ønske om at nedtone anvendelsen af lokale jagttider, dels fordi disse ofte har været mere lokalt-kulturelt og traditionelt end biologisk motiveret, og dels ud fra en fordring om så enkle regler som muligt. Det synes dog for en række arter at kunne være hensigtsmæssigt at udbygge anvendelsen af lokale eller bedre öregionaleö jagttider, for bl.a. at tilgodese naturens dynamik og kravet om beskyttelse af arter, der lokalt/regionalt har utilfredsstillende lavt bestandsniveau, uden at dette påkræver en generel fredning (f.eks. hare).

10. Gennemgang af arter

Det følgende er en gennemgang af de enkelte vildtarter og -bestande. Der er i en række tilfælde foretaget en samlet vurdering af beslægtede arter, f.eks. ögæsö. Rækkefølgen er valgt ud fra jagttidsbekendtgørelsen, og i tilfælde, hvor der behandles arter, der ikke p.t. er fastsat jagttid på, er disse placeret under nærmeste taxonomiske enhed, dog undtaget de såkaldte öinvasive arterö, som er behandlet i et særskilt afsnit.

10.1. Hovdyr

10.1.1. Kronstyr

Gældende jagttid	Hjort: 1.9.-31.1. Hind og kalv: 1.10.-31.1.
------------------	--

Kronvildt er meget forskelligt udbredt i Danmark, og der er på de enkelte distrikter meget store forskelle på målsætningen for forvaltningen. Derfor er de eksisterende jagttider, der i store træk er fastsat generelt, et dårligt grundlag for en målrettet forvaltning. Inden for et forholdsvist lille område kan der være tale om bestande i kerneområder, hvor bestanden i store træk ligger i bæreevne. Tilgrænsende terræner har ofte meget

store strejfende bestande, der kan forvolde betydelige problemer i landbruget. På lidt længere afstand, men i mange tilfælde under 20 km, findes ingen bestand. Det er indlysende, at sådanne forhold ikke kan forvaltes under den samme jagttid, og der er klar evidens for, at jagt er en begrænsende faktor i forhold til kronvildtets udbredelse uden for kerneområderne (Sunde et al, 2008).

Jagttider er generelt et svagt redskab til forvaltning af kronvildt, og en indsats i forhold til større krav til jagt-arealer synes langt mere effektivt, således at der uden for kerneområderne kræves f.eks. 25 ha pr. nedlagt dyr (efter det første). Ligeledes er der behov for bedre dialog regionalt. En række undersøgelser har godtgjort behovet for kontinuitet i rum ikke mindst for forvaltning af hjortevildtarterne (f.eks. Olesen 2009). Iværksættelse af arbejdet i de såkaldte hjortevildtgrupper er derfor hensigtsmæssigt i forhold til en integreret forvaltning, så man med forskellige redskaber, herunder jagttider, kan fremme en indsats, der kan afhjælpe problemer, der hvor for tætte bestande giver problemer, og ligeledes kan regulere jagten og styrke bestanden, der hvor den ønskes udviklet.

Det anbefales derfor generelt, at man støtter de forslag til tiltag, herunder lokale jagttider, som hjortevildtgrupperne indstiller. Indtil der foreligger solide aftaler om jagten på kronhjort i september, bør denne dog reguleres til alene at gælde brunsthjorte, dvs. indebære et størrelses-/alderskrav til det nedlagte dyr og/eller være forbeholdt distrikter, der kan godtgøre tilstedeværelse af en fast bestand af kronvildt.

Anbefaling:

- Generel jagttid uændret, men septemberjagt kun på brunsthjorte og betinget af lokale aftaler eller distriktsforvaltningsplaner.
- Lokale jagttider som indstillet af hjortevildtgrupperne.
- Øvrig regulering igennem arealkrav (uden for kerneområder: 25 ha pr. nedlagt dyr efter det første).

10.1.2. Dådyr

Jagttid	Hjort: 1.9.-31.1. Hind og kalv: 1.10.-31.1.
---------	--

En række af de samme forhold gør sig gældende som for krondyret, og mere dynamik i jagttidsfastsættelsen vil styrke forvaltningen. En integreret forvaltning på basis af hjortevildtgrupperne er hensigtsmæssigt, og det anbefales, at disses indstilling til lokale jagttider følges.

Anbefaling:

- Generel uændret.
- Lokale jagttider som indstillet af hjortevildtgrupperne.
- Øvrig regulering igennem arealkrav (uden for kerneområder: 25 ha pr. nedlagt dyr efter det første).

10.1.3. Sika

Jagttid	Hjort: 1.9.-31.1. Hind og kalv: 1.10.-31.1.
---------	--

Sika er en fåtallig og meget lokalt udbredt vildtart. Der findes ingen national målsætning for arten, herunder om man ønsker den fremmet eller begrænset. Den er meget lokal og stedfast og giver ikke her anledning til yderligere bemærkninger.

Anbefaling:

- Generel jagttid uændret.

10.1.4. Rådyr

Jagttid	Buk: 16.5.-15.7. og 1.10.-31.1. Rå og lam: 1.10.-31.1.
---------	---

Der er mange opfattelser af jagt på råvildtet i Danmark og mange konventioner tilknyttet. Der har ikke igennem nyere tid været nogen form for dynamik i forvaltningen, bortset fra udvidelse af jagttiden i januar. Forliget foreslår en yderligere udvidelse, så jagttiden varer januar ud.

Jagtens bæredygtighed vurderes ofte ud fra en national anskuelse, hvor det er konkluderet, at jagttrykket ikke har været for højt, idet arten har udvist fremgang over flere årtier. Dette bør ansues mere nuanceret. Når bestanden har kunnet gå frem, er det i høj grad fordi der i kerneområder med en særlig prioritet på råvildtforvaltning udvises tilbageholdenhed med afskydningen, mens der på de fleste mindre distrikter opretholdes et jagttryk ikke mindst på bukke, der ligger langt ud over det bæredygtige. Kun de færreste jægere og jagtudløjere gør sig klart, at der ud fra en gennemsnitsbetragtning kræves 50 ha for at der kan nedlægges én buk om året. Undersøgelser har godtgjort, at mange terræner er under 10 ha. Her bør der ó igen ud fra en gennemsnitsbetragtning ó højst nedlægges en buk hvert 5. år.

Bæredygtigheden kunne fremmes ved en regulering af bukkejagten, hvor jagt i maj af flere grunde er den del, der giver det største udbytte, hvorved en udsættelse af forårsjagten til 1. juni ville reducere udbyttet væsentligt. Imidlertid er majjagten en så fastlåst og traditionsbunden aktivitet for danske jægere, og en given regulering kunne af hensyn hertil finde sted på anden vis. Som for kronvildt var et arealkrav en mulighed. Allerbedst var bredere regional forvaltning igennem hjortevildtgrupperne.

Der er stærke formodninger om, at lam, der mister råen tidligt på sæsonen, har dårlige overlevelseshancer. Dette rummer såvel biologiske som etiske problemer. Der har været gjort private forsøg på at skaffe midler til en nærmere undersøgelse, men dette har ikke kunne realiseres, og processen har været vanskeliggjort af de mange politiske og organisationsmæssige forviklinger, der kendetegner råvildtforvaltningen. Der bør anlægges et forsigtighedsprincip, og ind til der fremlægges klar dokumentation for, at der ikke er væsentlige biologiske og/eller etiske problemer tilknyttet oktoberjagten på rå, bør jagttiden her afkortes. Hvis der samtidig blandt organisationerne er enighed om at forlænge januarjagten, kan en samlet tilpasning være at udskyde den samlede jagttid til 1. november.

To af de indkomne forslag anbefaler en udsættelse af efterårsjagten til 1. november, det ene på alle grupper af dyr, det andet kun for rå og lam. Én henvendelse rejser bekymring for hagljagt på råvildt.

Anbefaling:

- Buk: 16. maj ó 15. juli.
- Buk, rå og lam: 1. november ó 31. januar.
- Øvrig regulering gennem arealkrav (>10 ha pr. dyr ud over det første) og evt. igennem metoder, så kun pürschjagt tillades i oktober, hvis jagttiden bevares. Desuden bør hagljagt evalueres ud fra en nærmere undersøgelse og analyse.

10.1.5. Muflon

Jagttid	Får og lam 1.10- 31.1. Vædder 1.9. ó 31.1. + regulering hele året.
---------	---

Muflon giver ikke udfordringer i forhold til forvaltning på fri vildtbane og behandles ikke yderligere her. De nugældende regler anbefales videreført.

Anbefaling:

- Jagttid uændret

10.1.6. Vildsvin

Jagttid	So og grise 1.10.- 31.1. Orne 1.9. ó 31.1. + regulering hele året.
---------	---

Vildsvin i Danmark er blevet udryddet, og der foreligger ingen egentlig forvaltningsplan for arten, som på den ene side både mange jægere og andre befolkningsgrupper ønsker som en del af den danske natur, og som vil kunne spille en betydelig rolle i at fremme naturlig dynamik i landskabet, og på den anden side fortsat opfattes som en potentiel risiko i forhold til økonomien i landbruget, dels ved sygdomsudbrud og dels i form af markskader. Hensynet til landbruget vejer fortsat tungest, og der foreligger et offentligt påbud om, at vildsvin på fri vildtbane skal skydes. I dette lys er diskussionen af en jagttid som sådan uden større logik, og der synes ikke på det foreliggende grundlag at være ræson i at drøfte eller ændre den. Der imod bør arbejdet med at udvikle en forvaltningsplan, der fastsætter en målsætning og opstiller relevante tiltag.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.
- Udarbejdelse af en forvaltningsplan.

10.2. Rovdyr

10.2.1. Ræv

Jagttid	1.9.- 31.1. + regulering 1.2. ó 31.1. + regulering i fælder året rundt under biotopplaner + regulering af hvalpe 16.6. ó 31.8.
---------	---

Forvaltning af ræv i Danmark drives af to hovedhensyn: Arten opfattes dels som en vigtig vildtart og kærkomment udbytte på efterårsjagterne og vinterens gravjagt og dels er den mest betydelige prædator i forhold til småvildt og husdyr. I mange egne ønsker man således en relativ stor bestand, mens der andre steder er en målsætning om, at ræven er helt udryddet, hvilket stedvis er tilfældet. Ræven er dog relativ mobil, og særligt unge dyr viser sig at udvandre fra tætte bestande. Så selv om jagten stedvis holder rævene væk, og der er ingen indicier for, at den nuværende jagt er biologisk ubæredygtig.

Forbeholdene over for den eksisterende forvaltning går primært på etiske spørgsmål, hvor der i de indkomne bidrag tages forbehold særligt overfor reguleringen, hvor dette motiveres ud fra udsætning af jagtvildt. Ligeledes giver én bidragsyder udtryk for stærk modstand over for gravjagt, hvilket er ud fra et hensyn til, at ødyrenes boliger bør være deres fristeder ó tilsvarende, at det i brede kredse, herunder også blandt jægere, opfattes som etisk uforsvarligt at drive rævejagt i forbindelse med høstning af f.eks. majs, hvor rævene ofte er et nemt bytte.

Disse forhold lader sig ikke løse på nogen simpel måde og ikke gennem fastsættelse af jagttider. Der er således i høj grad tale om en politisk/etisk afvejning, og rævejagten anses ikke i væsentlig modstrid med de i denne udredning opstillede kriterier for bæredygtighed generelt.

Anbefaling:

- Den nuværende jagttid og de gældende reguleringsmuligheder samt den i forliget anførte udvidelse af regulering af hvalpe (fra 1. juni) støttes.

10.2.2. Husmår

Jagttid	1.9.-31.1.
---------	------------

Bestandsforholdene vedrørende husmår i Danmark vurderes til at være tilfredsstillende, og jagten bæredygtig. Den store udfordring er risikoen for forveksling med skovmår, som er fredet, og hvor bestanden ikke vurderes at kunne bære en mere omfattende jagt. Det skønnes dog af øbifangsten af skovmår er af begrænset betydning. En fredning af husmår, således at arten kun kan reguleres i fælder og ved beskydning i og omkring bebyggelse, vil kunne reducere/eliminere dødeligheden på skovmår, men det skønnes kun at ville gøre en begrænset forskel såvel frednings- som jagtmæssigt. Der er forslag om at gennemføre en nærmere undersøgelse af skovmår og husmår, herunder forhold vedrørende jagt og øbifangst. Det skønnes at mere viden vil kunne danne et sikrere forvaltningsgrundlag.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.
- Iværksættelse af undersøgelse om forhold vedrørende skov- og husmår, herunder jagt.

10.3. Støttetandede

10.3.1. Hare

Jagttid	1.10.-15.12.
---------	--------------

Harebestanden har over 50-60 været stærkt faldende, hvilket bl.a. kommer til udtryk i vildtudbyttet. Der har ikke igennem perioden været nogen form for afbræk eller stagnation i tilbagegangen. Bestanden udgør i visse landsdele nogle få dyr pr. km², og udviklingen påkalder sig langt stærkere overvejelse og indgreb, end det, der kommer til udtryk i forliget, hvor harejagten foreslås afkortet med de 14 dage i december. Der er ingen form for indicium for, at en sådan afkortning vil ændre udbyttet.

Der er i forbindelse med projekt Vildt & Landskab fremlagt meget betydelig ny viden om harebestanden i Danmark, og undersøgelser bekræfter og udbygger yderligere, at udviklingen i landbruget og den meget stærke ensretning og monotonisering af landbrugslandet, som er harens primære udbredelsesområde, er den afgørende faktor. En meget væsentlig konklusion er behovet for, at der i store områder skabes en sammenhængende forvaltning, der tilgodeser harebestanden. Dette gælder landbrugsdriften og ligeledes jagtforvaltningen, hvilket synes åbenlyst alene i det faktum, at bestandstætheden i visse landsdele er så lav, at der er mindre en én hare pr. jagtterræn. Afskydningen vil i sådanne områder være fuldstændig tilfældig, og der er ingen redskaber til at sikre dens bæredygtighed, bortset fra den indbyggede effekt, at jægere generelt opgiver jagten, når bestandstætheden bliver så lav. DMU konkluderer, at jagtdødeligheden er additiv. Den nugældende jagttid og ligeledes den i forliget foreslåede jagttid er derfor ikke i overensstemmelse med jagtlovens regler om, at arter der lokalt har en utilfredsstillende bestandsstatus, bør beskyttes.

Der er således behov for at se harejagten i Danmark i et helt nyt perspektiv, hvor der i langt højere grad skelnes mellem de enkelte landsdele, hvor bestandsforholdene er vidt forskellige, og stilles større krav til landbrugsforvaltningen, før jagt tillades. En model for en sådan forvaltning er at bevare den gældende jagttid evt. udsat til 15.10 (se senere) og de øvrige gældende regler i landsdele (f.eks. Fyn, Sydsjælland og Øerne), hvor det kan godtgøres at bestanden kan bære jagt uden yderligere indskrænkninger. For de øvrige landsdele bør jagt gøres afhængig af en plan. Enten en generel forvaltningsplan (som DMU foreslår for Jylland) eller en egnsvis plan, hvor der kræves et sammenhængende areal på f.eks. 1.000 ha, hvor der gennemføres en forvaltning rettet mod sikring af harebestanden. I sådanne områder kunne gennemføres f.eks. én fælles harejagt, hvor udbyttet analyseres og indgår i videreudvikling af planlægningen, eller der kunne være en kort jagttid, f.eks. 1.11 ó 15.11. På ejendomme og i områder, hvor der ikke er gennemført en sådan planlægning, kan der ikke drives harejagt.

Et resultat af den nye forskning er, at det frem for alt er ungenoverlevelsen om sommeren, der er den begrænsende faktor. Det er kendt for mange jægere, at der i starten af jagtsæsonen er mange små harer, og det er ikke usandsynligt, at det mildere klima forrykker harens yngletid. DMU omtaler ikke dette, og der foreligger ikke egentlig dokumentation. Men ud fra dels biologiske og dels etiske overvejelser, bør det sikres, at der ikke er overlap mellem jagttid og yngletid, og en udsættelse af jagttiden med f.eks. 14 dage synes at være et virkemiddel. Dette påpeges også i de indkomne forslag.

Anbefaling:

- Jagttid: 15.10-15.12 i områder (f.eks. kommuner), hvor bestandstætheden og reproduktionen vurderes at kunne bære en jagt.
- Jagt i øvrige områder: på betingelse af lokal forvaltning.

10.3.2. Vildkanin

Jagttid	1.9.-31.1. + regulering hele året, hvor den gør skade
---------	--

Vildkanin er kun meget lokalt og sporadisk udbredt i Danmark, og der er ikke tegn på, at den vil spredes. Det væsentligste hensyn i forhold til jagt på og regulering af kanin er begrænsning af arten, der hvor den forvolder skade. Dertil kommer, at arten er et påskønnet jagtbytte i nogle få områder. Der synes ikke at være forhold, der gør den nuværende jagttid i væsentlig strid med de opstillede kriterier for bæredygtighed.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.

10.4. Andefugle

10.4.1. Gæs

Jagttid	5 arter: 1.9.-31.12 . + 1.1.-15.1. på fiskeriterritoriet (- 30.1. for Canadagås)
---------	--

De danske gåsearter og -bestande behandles her samlet, dog med særlige afsnit for knortegås.

DMU har en meget grundig og dækkende gennemgang af biologiske forhold. Bestandsudviklingen er for stort set alle arter og bestande positiv og et resultat af både ændret klima, landbrugsdrift og jagtlig forvaltning. Bagsiden af medaljen er de stigende skader, som gåsebestandene påfører visse typer af landbrug og i tilfælde, hvor der er store tætheder, biodiversiteten. Dette kommer til særligt til udtryk i Vadehavsregionen, hvor det i Danmark særligt er Mandø, der er vidne til et stort og stigende problem. Specialister forudser at udviklingen vil forsætte og ser ikke i den nærmeste fremtid faktorer, der vil stoppe hverken bestandsfremgangen eller den geografiske ekspansion. Dette giver selvsagt en betydelig udfordring i forvaltningen. Samtidig skal forvaltningen ses på trækruteniveau, fordi udbredelseslandene i høj grad eksporterer problemer med de stigende gåsebestande til hinanden. Dette er et centralt element i det trilaterale arbejde, der p.t. foregår vedrørende gæs og landbrug i Vadehavet.

Det kan diskuteres, om de eksisterende jagttider i Danmark er tilpasset en moderne forståelse af trækfugleforvaltning, og en indledende anbefaling er at sikre langt større grad af international koordinering af forvaltningen, bevarelsen og udnyttelsen af gæs.

Et af de indkomne forslag til dette arbejde går på at udvide jagttiden på gæs for at øge afskydning og begrænse bestanden. Der findes imidlertid ingen modeller, der kan godtgøre, hvordan sammenhænge mellem jagt og bestandene er. Der er ingen tvivl om, at en række gåsebestande forhen var stærkt begrænset af omfattende jagt. Her spillede jagtsæsonens længde en vis rolle, men det faktum, at gæssene stort set ikke havde fristeder, betød formentlig meget mere. Oprettelsen af reservatnetværket i Danmark og de omfattende område- og andre indskrænkninger i jagten i Tyskland/Holland betyder formentlig, at gæssene i dag har så mange refugier, at selv en stærkt udvidet jagttid ikke ville gøre den store forskel. Samtidig er der for visse arter det forhold, at jagt af juridiske årsager ikke er mulig. Det gælder i særdeleshed for bramgås, som ikke figurerer

på EUø fuglebeskyttelsesdirektivs liste II, og dermed ikke kan jages. Der foretages dog en vis regulering i alle udbredelseslande.

Jagt gør gæs sky og dermed lettere at bortskræmme. Dette er en fordel set i visse sammenhænge, men på mange måder en ulempe, dels i forhold til en målsætning om at gæs skal kunne observeres på rimelig afstande, og dels fordi gæs med øget skyhed i mange tilfælde udnytter føderessourcer og områder, hvor de ikke gør skade, dårligere. Manipulation med gæsøskyhed som resultat af jagt er derfor en öPandoras æskeö, der må sættes ind i en større geografisk og forvaltningsmæssig kontekst.

Endnu et aspekt af gåsejagt i forhold til skader på landbrugsafgrøder er, at jagten kan øge landmandens accept af fuglene, idet de udgør en ressource, enten fordi landmanden selv kan udøve jagt eller overdrage/udleje jagten. Med andre ord: jagten fungerer som en slags compensation. Heller ikke dette skal ses som en ensidig fordel i forvaltningen, idet de fleste skader forårsaget af gæs finder sted om foråret, hvor jagt ikke er muligt, og på arealer, og hvor gæssene ikke nødvendigvis gør ophold i jagtsæsonen.

Alt i alt synes jagt, såvel ud fra en afskydnings- som en forstyrrelsesmæssig synsvinkel at være et svagt redskab i forvaltningen af gæs i forhold til landbruget, og gåsejagt, der igennem de senere år er blevet yderst populær blandt jægere, synes objektivt betragtet først og fremmest at være motiveret i selve jagtinteressen.

Der er i de fremsendte bidrag foreslået en udvidelse af jagttiden på gæs, så den indledes 1. august. Dette er motiveret ud fra et ønske om at mindske bestandene og at kunne bortskræmme fuglene fra landbrugsafgrøder. Et sådan mulighed vil kun have reel betydning for så vidt angår grågås, og en udvidelse vil kunne forsvares ud fra såvel biologiske som juridiske kriterier, bortset fra at jagten vil skulle vurderes i forhold jagtlovens generelle regel om, at jagt ikke *bør* finde sted før 1. september. Samtidig har det tidligere været brugt som argument mod grågåsejagt i august, at en sådan jagt ville forstyrre andre arter. Det vurderes derfor, at en udvidelse som den foreslåede vil skulle sættes i sammenhæng med en mere formel plan for håndtering af de stigende skade, som gæs forårsager i langbruget, og at den vil skulle håndteres igennem de eksisterende regler for regulering af grågås ved forudgående tilladelse ved skader på ikke høstede marker.

Forliget lægger op til en udvidelse af jagt på gæs på fiskeriterritoriet i hele januar. En sådan ændring vil kun have meget begrænset jagtlig betydning, men er ikke i strid med hverken biologiske eller juridiske kriterier.

Knortegås

Der har været fremsat forslag om jagttid på mørkbuget knortegås, hvor bestandsforholdene i dag er sådan, at denne art/race ligeså vel som en række andre gåsearter kan være genstand for en vis jagt. Emnet er indgående beskrevet i Kanstrup 2007b, hvor det konkluderes, at en afslutning af arbejdet med den internationale forvaltningsplan for racen er en forudsætning for genindført jagt. Det er usandsynligt, at Danmark vil indføre jagttid uden om dette arbejde. Af samme grund er arbejdet med planen blevet trukket i langdrag af internationale fredningsmiljøer. Til dette kommer, at der vil være meget stor politisk modstand mod en genindførelse af jagt i Danmark ó uanset planen. En genindført jagt skulle i givet fald bygge på skrappe tids- og stedsmæssige restriktioner kombineret med bag limits.

Anbefaling:

- Jagttider på gæs som nu, men med den i forliget foreslåede udvidelse på fiskeriterritoriet i januar.
- Iværksættelse af en handlingsplan for håndtering af gæseskader i landbruget.
- Afslutning af arbejdet med den internationale plan for mørkbuget knortegås.

10.5. Svømmeænder

Jagttid	7 arter: 1.9.-31.12. + 1.1.-15.1. på fiskeriterritoriet
---------	---

Svømmeænder behandles her samlet.

DMU har en meget grundig og dækkende gennemgang, og konkluderer for svømmeænderne generelt, at de danske bestande er i fremgang eller er stabile. Jagtudbyttet er samtidig faldende, hvilket tages som et udtryk for faldende jagttryk. Det konkluderes på dette grundlag, at jagten er biologisk bæredygtig.

Forliget lægger op til en udvidelse af jagttiden, så svømmeænder på fiskeriterritoriet må jages januar ud. En sådan ændring vil kun have meget begrænset jagtlig betydning. For gråand vil ændringen imidlertid være i strid med EU's regler om, at jagt ikke må foregå under fugles træk til yngleområderne. Dette træk er for gråænder i Danmark fastlagt til at starte 10 dage ind i januar, hvormed den eksisterende jagttid ligger på kant af reglerne. En udvidelse, som forliget lægger op til, vil yderligere tilsidesætte disse forhold. Ændringen kan således ikke anbefales. Da betydningen af udvidelsen af jagttiden for de øvrige arter af svømmeænder er neglignel, bør der af forenklingssyns ikke foretages en udvidelse for disse.

Anbefaling:

- Jagttider på svømmeænder uændret.

10.5.1. Dykænder

Jagttid	8 arter 1.10.-31.1. 4 arter af havdykænder desuden 1.2.-15.2. på fiskeriterritoriet uden for EU-fuglebeskyttelsesområder
---------	---

Dykænder behandles her samlet. DMU har en meget grundig og dækkende gennemgang, og konkluderer for alle bestande, undtaget edderfugl, at jagten er biologisk bæredygtig.

Forliget lægger op til en afkorting af jagttiden med de 14 dages jagt på de store dykænder på fiskeriterritoriet i februar. Bortset fra edderfugle (se nedenfor) findes det ikke godtgjort, at der er biologisk eller anden nødvendighed af en sådan indskrænkning, der i forligsarbejdet mest ligner en økøbmandshandel. Februarjagt på de store dykænder er værdifuld og påskønnet af mange jægere, hvilket også er kommet til udtryk en række af de indkomne forslag.

For edderfugls vedkommende har en række mere overordnede faktorer betydet et bestandsfald igennem en længere årrække. Samtidig er de bestandstal, der foreligger, meget usikre, og samlet bør man ud fra et forsigtighedsprincip foretage en nøjere analyse af jagten og dens påvirkning af bestanden. Bestandsproblemerne synes grundlæggende tilknyttet reproduktionen og edderfuglehunnerne, og en forvaltning bør gå i retning af at mindske dødeligheden på hunner. Sammenholdes dette med nutidens edderfuglejagt, der er motiveret langt mere ud fra rekreation end konsumtion, er en åbenlys mulighed at gennemføre en kontrolleret forsøgsfredning af edderfuglehunner i hele Danmark i 6 år. En sådan fredning skulle følges af intensiv forskning og analyse af forandringer, herunder evt. forandringer, der skyldes ændringen i jagtstrategien. Dette skal naturligvis eksponeres på hannerne også, der med ændringen vil blive mere eksponeret for jagt.

Forliget lægger op til en fredning af edderfuglehunner pr. 31.11. (samt lokal fredning Bornholmske bestande), hvilket synes at være et skridt på vejen, men dog fortsat med risiko for en måske ubæredygtig jagt på danske ynglefugle.

Anbefaling:

- Den gældende jagttid på dykænder, undtaget edderfuglehun, uændret.
- Edderfuglehan i de Bornholmske bestande fredes som foreslået i forliget.
- Edderfuglehun fredes i 6 år under en forskningsbaseret forsøgsfredning.

10.5.2. Skalleslugere

Jagttid	2 arter 1.10.-31.1. (lokal fredet i Syddanmark).
---------	---

Skalleslugere behandles her samlet. DMU har en dækkende gennemgang, og konkluderer at jagten på de to arter er biologisk bæredygtig.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.

10.6. Hønsfugle

10.6.1. Fasan

Jagttid	Høne 16.10.-31.12. Hane 1.10.-31.1.
---------	--

Fasan er en indført art, som i dag spiller en meget betydelig jagtlig rolle i stort set alle landsdele, hvilket skal ses i sammenhæng med, at de øvrige arter, der er tilknyttet det åbne land er gået stærkt tilbage, særlige agerhøne og hare. Det er vanskeligt at vurdere forvaltningen i forhold til de vildtlevende bestande, idet de store og små udsætninger, der finder sted i hele landet, slører billedet. Der er dog ingen indikation af, den jagt, der finder sted, reguleret primært igennem jagttid, er biologisk set ubæredygtig. Udfordringen ligger primært på den politiske bæredygtighed, hvor det især er de større udsætninger og jagt på udsatte fugle, der igennem de seneste år har været kritiseret. Dette hviler i dag i det såkaldte udsætningsforlig, og har i øvrigt ingen direkte relevans i forhold til jagttiderne.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.

10.6.2. Agerhøne

Jagttid	16.9.-31.10.
---------	--------------

Bestandsudviklingen for agerhøne har mange fællestræk med hare (se denne). Tilbagegangen er nogenlunde tilsvarende, og årsagerne er at finde i udviklingen i landbruget og formentlig et øget prædationstryk. For agerhøne er der yderligere forholdet vedrørende udsætning af fugle, dels til bestandsforbedring, dels til hundespport og dels til egentlig jagt. Denne udsætning, der efter alt at dømme er uden værdi for bestandsbevarelsen, er med til at sløre situationen i forhold til at vurdere forholdene for den vilde danske agerhønsbestand. Det anbefales derfor grundlæggende, at udsætning af agerhøns reguleres, så den kun foretages som et led i en officiel regional forvaltning, hvor udsætningen kan forventes at have en stabiliserende effekt på opbygning og bevarelse af den vilde bestand.

Vildt & Landskab fremlægger betydelig ny viden om agerhøns, hvor der henvises til behovet for langt bedre kontinuitet i både tid og rum, og hvor jagt på bestande med lav tæthed anbefales reguleret. DMU konkluderer, at der er risiko for, at bl.a. jagtlig dødelighed er additiv. Som for hare bør udviklingen for agerhøne påkalde sig langt større opmærksomhed, dels i terrænforvaltningen og dels i forhold til jagt, end der lægges op til, bl.a. i forliget. Det synes således påkrævet, at udbyttet begrænses i områder med lav bestandstæthed. Ifølge engelsk erfaringer er jagt ikke biologisk bæredygtig i områder, hvor efterårsbestanden er mindre end 20 fugle pr. km². Her bør jagt således reguleres eller stoppes, f.eks. gennem afkortning af jagttiden.

Der er imidlertid ingen tvivl om, at en væsentlig del af indsatsen for at bevare agerhøns kommer fra ihærdige jægere og særligt hundespportsfolk, der lokalt gør en indsats i form af terrænpleje. Motivationen for dette ligger i jagtmuligheden, og det er vigtigt, at denne mekanisme bevares. Derfor er den eneste rigtigt holdbare løsning at finde et lokalt forvaltningssystem, hvor grupper af interessenter, der gør en positiv forskel, ikke

fratages incitamentet herfor. Samtidig er det vigtigt, at sådanne grupper støttes i deres arbejde, og at dette udvides geografisk. Et redskab hertil er at stille krav om og samtidig facilitere en lokal forvaltning, før der kan drives jagt på agerhøns.

Anbefaling:

- Udsætning forbydes undtaget i forbindelse med godkendte bevaringsprojekter.
- Jagttid: 16.9-31.10 i områder (f.eks. kommuner), hvor bestandstætheden og reproduktionen vurderes at kunne bære en jagt (> 20 fugle pr km² før jagtsæsonen).
- Jagt i øvrige områder: på betingelse af lokal forvaltning.

10.7. Vandhøns

Jagttid	Blishøns 1.9.-31.1.
---------	---------------------

Denne gruppe rummer i dag alene blishøne. DMU vurderer, at den aktuelle jagt på blishøne er biologisk bæredygtig, og der synes ikke at være andre forhold, der strider imod de her opstillede kriterier.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.

10.8. Vadefugle

I denne gruppe er kun skovsneppe og dobbeltbekkasin jagtbar. DMU gennemgår desuden en række arter, der ikke i dag har jagttid, men hvorpå der fra forskellig side har været fremsat ønske om jagt. Arterne behandles her dels enkeltvis og dels i grupper.

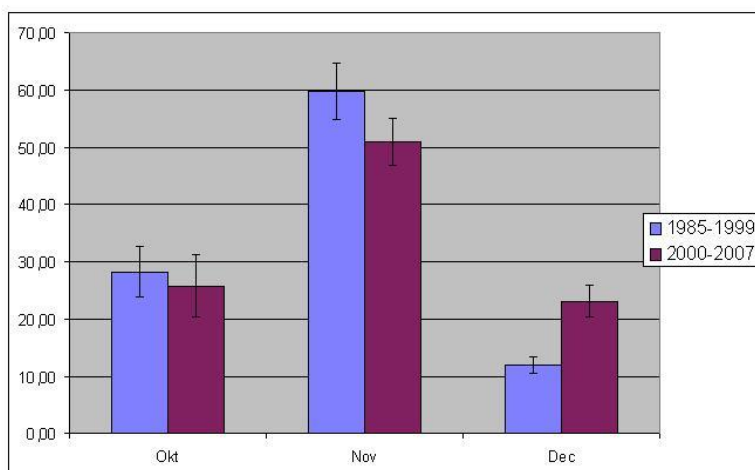
10.8.1. Skovsneppe

Jagttid	1.10.-15.1.
---------	-------------

Arten gennemgås summarisk af DMU, der anslår den nuværende jagt til bæredygtig. Jagt på skovsneppe er yderligere belyst i Kanstrup 2009. Udbyttet i Danmark er gået frem i en længere årrække, hvilket afspejler en større jagtbar bestand i Danmark, enten som følge af en generelt stigende bestand, eller fordi skovsneppe forlænger sin opholdstid her i landet. Der er meget stor uvished om dette, og til trods for, at skovsneppe er en af de mest påskønnede jagtarter i Europa, findes der kun begrænset samlet forskning, der kan give et sikkert forvaltningsgrundlag. Således har arten igennem en periode været anset for at have en ugunstig bevarelsesstatus, hvilket dog nu er til diskussion.

Ser man på den sæsonmæssige fordeling af udbyttet i 1990'erne sammenlignet med 2000'erne (figur 2) synes der at være en tendens til, at jagten fortsætter længere hen på efteråret og vinteren. Dette indikerer, at skovsnuppen igennem årene har forlænget sit ophold under trækket igennem Danmark, hvilket også bekræftes af rapporter fra 2008 om observationer af snepper hele sæsonen ud og endda på hjortejagterne efter 15. januar 2009. En forklaring på det øgede udbytte kan derfor ligge i, at snepperne simpelthen opholder sig længere i Danmark nu en før.

Stigningen i det danske udbytte kan som nævnt være et udtryk for en egentlig bestandsfremgang. Imidlertid støttes dette ikke af vingeindsamlingerne i Danmark, som med oplysninger om ungeandelen i udbyttet kan give et mål for ynglesuccesen det enkelte år. I samtlige de sidste otte opgjorte sæsoner, hvor udbyttet af skovsneppe har været stigende og ligget over 25.000, har andelen af unger i udbyttet ligget under gennemsnittet for de sidste godt 20 år. Dette støtter ikke teorien om, at det øgede udbytte skyldes bedre yngleforhold og óresultater. Og det sætter et klart spørgsmålstejn ved, om vi med den omfattende jagt i Danmark og det stigende udbytte bidrager til en additiv dødelighed på gamle fugle og dermed på sigt til en ugunstig bevarelsesstatus. Vi ved det reelt ikke.

Figur 2. Fordelingen af skovsneppevinger indsendt til DMU i to perioder: 1985-1999 og 2000-2007. Kilde: DMU.

Der har været fremført ønske om udvidelse af de klokkeslæt, hvor sneppejagt kan finde sted. Her er navnlig tale om åbning for jagt ½ time efter solnedgang, hvor der ofte er chance for at nedlægge skovsnepper på træk. Det er vanskeligt at vurdere, hvor stort et ekstra udbytte en sådan udvidelse reelt vil give og hvor meget den dermed vil bidrage til den samlede afskydning. Det vurderes at være meget begrænset. Der kunne således indføres en forsøgsordning, hvor udbyttet analyseres igennem bl.a. vingeindsamlingerne.

Forliget lægger op til en udvidelse af skovsnepes jagttid med 14 dage i januar. Selv om den eksisterende jagt i januar spiller en talmæssig lille rolle i den samlede sneppejagt, kan en jagt i slutningen af januar med det ændrede træk mønster, der kan forventes som følge af det mildere klima i Danmark, få en vis betydning i jagtudøvelsen i Danmark og dermed også for udbyttet. Et forsigtighedsprincip vil dog tilsige, at en udvidelse skal afvente større vished om bestanden generelle udvikling, herunder hvilken rolle opholdet i Danmark spiller.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.
- Forskningsbaseret forsøgsordning på 5 år med skumringsjagt.

10.8.2. Dobbeltbekkasin

Jagttid	1.9.-31.12.
---------	-------------

DMU beskriver en vis usikkerhed om bestandsudviklingen for den bestand af dobbeltbekkasin, der passerer Danmark om efteråret, men skønner dog der ikke være noget større bestandsmæssigt problem at fortsætte med den nuværende jagttid, indtil der eventuelt foreligger en nærmere afklaring af bestandsudviklingen. Et forsigtighedsprincip vil tilsige større opmærksomhed og iværksættelse af undersøgelser, der kan afklare forholdene nærmere. Da jagtudbyttet i Danmark imidlertid kun udgør 0,2 % af den bestand, der passerer landet, synes usikkerheden ikke nødvendigvis at have opsættende virkning for jagt på arten.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.
- Trækrutebaseret forskning til afklaring af jagtens betydning.

10.8.3. Øvrige vadefugle

Der fremføres meget ofte ønske om genindførelse af jagttid på visse vadefuglearter, herunder navnlig stor regnspove og almindelig hjejle. Dette fremgår også af de indkomne forslag. Der skal ikke i denne gennem-

gang ofres ressourcer på samtlige arter. DMU giver en grundig gennemgang, og der synes at være et par ret klare konklusioner.

En række vadefuglearter har utilfredsstillende bevaringsstatus, og deres bestandsomsætning er ofte lav, hvormed en jagtlig dødelighed nemt bliver additiv. Samtidig er der så store forvekslingsmuligheder, at en åbning af jagt for arter med gunstig bevaringsstatus, vil give grundlag for en ubæredygtig öbifangstö af fredede arter. Det gælder såvel de større som de mindre arter. Kun for to arter synes der at være en reel biologisk mulighed, men det skal understreges, at der blandt fuglebeskyttere og også blandt de indkomne forslag er meget stor modvilje mod en genåbning af jagt på vadefugle.

Hjejle

DMU anfører, at der ud fra en bestandsmæssig betragtning er mulighed for en jagttid på almindelig hjejle, dog ikke for den sydlige bestand, som de danske ynglefugle tilhører. En forudsætning er dog at der udpeges forstyrrelsesfri områder i udvalgte områder i marsken i Vadehavsområdet, Vestjylland, Limfjordsområdet og Østvendssyssel. Hvis man ville tilgodese ønsket om en begrænset jagt på almindelig hjejle, kunne den indføres i landsdele, hvor der ikke er dette særlige hensyn, dvs. ikke som en landsdækkende jagttid, der efter DMU's indstilling skal resultere i besværlige og dyre reservater med jagtforbud, men som en lokal jagttid f.eks. syd for Limfjorden og vest for nord-sydgående linje gennem Herning. En hensigtsmæssig jagttid synes at være fra 1.10, som også anført af DMU, og året ud. Hermed ville der være taget hensyn både til de sydlige ynglebestande af almindelig hjejle og til sammensætningen af udbyttet, så det fortrinsvis vil være unge fugle, der nedlægges. Jagttiden skulle i givet fald gælde begge hjejlearter, men andelen af strandhjejle ville med en sådan forvaltning blive ubetydeligt.

Enkeltbekkasin

Enkeltbekkasin blev fredet i 2004 på grundlag af internationale bestandstal. Disse er siden revideret, og DMU konkluderer i dag, at en genindførelse af jagttid ikke vil have nogen negativ påvirkning af bestanden. Af hensyn til den interesse, der er for jagt på enkeltbekkasin, anbefales jagten på det grundlag genindført, hvilket samtidig vil samordne forvaltningen med dobbeltbekkasin, hvor der er en reel forvekslingsmulighed.

Anbefaling:

- Jagttid på hjejle: 1.10-31.12 syd for Limfjorden og øst for en lodret linje gennem Herning.
- Jagttid på enkeltbekkasin: 1.9- 31.12.
- Jagttid på øvrige vadefugle: som nu (fredet).

10.9. Mågefugle

Jagttid	Tre arter. 1.9.-31.12.
---------	---------------------------

Mågerne behandles her samlet. DMU har en grundig og dækkende gennemgang og konkluderer for alle bestande, at jagten er biologisk bæredygtig. Vedrørende det særlige hensyn til de sydøstdanske bestande af sildemåge, konkluderer DMU ligeledes at jagtforvaltningen er bæredygtig.

Chancen for at nedlægge måger opstår ofte i forbindelse med morgentræk på andefugle. Der synes ikke at være nogen logisk begrundelse for, at måger ikke må nedlægges før solopgang, og det foreslås, at denne mulighed genindføres.

Anbefaling:

- Jagttid uændret.
- Klokkeslæt: 1 ½ før solopgang til 1 ½ efter solnedgang.

10.10. Duer

10.10.1. Ringdue

Jagttid	1.10.-31.1.
---------	-------------

Der er indkommet en række ønsker om udvidelse af ringduens jagttid. Dette er dels motiveret ud fra en interesse i forbedrede afskydningsmuligheder, primært i september, og regulering af bestanden, som af flere anses for at have et problematisk niveau. DMU behandler ringduen og konkluderer, at jagtudnyttelsen ligger under det niveau, som bestanden kan bære. Ud fra rent biologiske kriterier er der således grundlag for en udvidelse med september, og formentlig også august måned.

Den nuværende jagttid bygger imidlertid på lovkrav om, at jagt ikke må finde sted i fuglenes yngletid. Dette har været et gældende EU-krav siden 1979, men først indskrevet eksplicit i den danske jagtlov i 2008. Det er generel praksis, at man i denne sammenhæng tager udgangspunkt i de af EU opstillede registre over de enkelte arters yngle og træktider (key concepts), hvor yngletiden for ringdue i Danmark er fastlagt til at være afsluttet ti dage ind i oktober. Den gældende jagttid ligger således på kanten af reglerne, og en udvidelse med september vil klart stride mod reglerne. Ringduens yngletid er fastlagt til at starte 1. februar, hvormed der heller ikke i den ende er mulighed for udvidelser. Denne ramme er givet i den sidst opdaterede version (2007) af ökey conceptsö. Ringduens reaktion på klimaforandringerne må forventes at gå i retning af en længere ynglesæson, og dermed en juridisk set kortere basis for jagttid.

Anbefaling:

- Jagttid uændret

10.10.2. Tyrkerdue

Jagttid	1.11.-31.12.
---------	--------------

Tyrkerdue er en standfugl i Danmark. Udbyttet har i en periode været faldende, hvilket imidlertid ikke afspejler bestandsudviklingen. I henhold til ökey conceptsö slutter tyrkerduens yngletid i Danmark 20 dage ind i november. Dermed er der et væsentligt overlap med jagttiden, der starter 1. november. Dens yngletid er fastsat til at begynde 1. februar. Jagttiden vil dermed kunne skubbes en måned, så den dels lever op til jagtlovens regler, og der dels bevares en jagtmulighed.

Anbefaling:

- Ændret jagttid: 1.12.-31.1.

10.11. Kragefugle

Jagttid	To arter 1.9.-31.1. + vinter- og forårsregulering
---------	--

Krage og husskade behandles her samlet. Der er ingen indicier for, at den nuværende jagt på kragefugle ikke er bæredygtig efter de kriterier, der her er opstillet. Der er ikke fremsat ønsker om ændring af jagttiden som sådan, men forliget rummer en omlægning af reguleringen, så skydevåben kan anvendes i samme periode, som fælder kan anvendes, og at denne periode samordnes for de to arter (1.3.-15.4). Dette skal ikke her kommenteres yderligere. Der imod bør det overvejes, om der for krage kan indføres mulighed for jagt før solopgang og efter solnedgang. Dette har tidligere været drøftet som en mulighed, og der synes ikke at være hverken biologiske eller andre forhindringer. Der imod vil ændringen åbne for en bedre jagt- og reguleringsmulighed.

Anbefaling:

- Jagttidspunkt for krage: ½ time før solopgang til ½ time efter solnedgang.

10.12. Invasive arter

Forliget lægger op til fastsættelse af jagttid på de såkaldte invasive arter, dvs. nilgås, amerikansk skarveand, sort svane, bisamrotte, sumpbæver, vaskebjørn, mårhund og mink. Det er uklart, hvori den store gevinst ligger, eftersom alle disse arter kan reguleres året rundt. Det har været fremført, at ændringen dels giver den fordel, at unge under 18 med en egentlig jagttid kan deltage i afskydningen, og at jagtlederen på parolen slipper for at orientere gæsterne om, at de må regulere de pågældende arter.

DMU anfører, at hvis man fortsat ønsker at forhindre disse arter i at etablere sig, vil generel bekæmpelse være påkrævet snarere end indførelse af en jagttid. Videre anfører DMU, at en vurdering af en egentlig jagt på arterne ud fra bestandsbiologiske kriterier ikke vil tilsi en mulighed for jagt.

Juridisk set åbner forslaget spørgsmålet om, hvorvidt der kan fastsættes jagttid på de nævnte invasive fuglearter, når disse ikke fremgår af EU's fugledirektivs bilag II. Direktivet omfatter kun naturligt forekommende arter og dermed formodentlig ikke de tre nævnte invasive fuglearter. Afgrænsningen er dog uklar, idet direktivet omfatter f.eks. canadagås, som ikke er naturligt forekommende og mange steder opfattes som invasiv. Den danske jagtlov omfatter alle arter, også dem der er udsat eller undsluppet menneskelig varetægt. De invasive arter falder således i et lovmæssigt tomrum, og det mest konsekvente og regelrette er at opretholde en effektiv bekæmpelsesindsats som nu, evt. udvidet med mulighed for at nedlægge arterne før solopgang og efter solnedgang. Da en fastsættelse af jagttid ydermere sender et uheldigt signal om, at jagt bidrager til at udrydde arter, og da de fremførte fordele ved ændringen er uden betydning, anbefales forliget ikke fremmet på dette område.

Anbefaling:

- Der åbnes ikke for jagt på invasive arter. Bekæmpelsen via vildtskadebekendtgørelsen opretholdes og intensiveres evt. ved mulighed for at regulere pattedyrarterne ½ før solopgang til ½ time efter solnedgang (idet regulering af fuglearterne følger de gældende regler om skumringsjagt på ænder og gæs) og ved mere specifikke projekter.

11. Litteratur

Bregnballe, T. (red.). 2003. Vildtarter og jagttider. Temarapport fra DMU.

Flensted, K. 2009. Bedre fuglebeskyttelse vedtaget i folketinget. Fugle og Natur 03-09.

Kanstrup, N. 2006. Sustainable harvest of waterbirds: a global review. Waterbirds around the world. Eds. G.C. Boere, C.A. Galbraith & D.A. Stroud. The Stationery Office, Edinburgh, UK. pp. 98-106.

Kanstrup, N. 2007a. Jagttider ó et klassisk redskab til jagtforvaltning. Jæger 9/07.

Kanstrup, N. 2007b. Knortegås fredet ó men for evigt? Jæger 10/07.

Kanstrup, N. 2009. Flyver vi på lånte penselfjer. Jagt, Vildt og Våben Nr. 2/2009.

Madsen, J., Cracknell, G. & Fox, T. (Eds.). Goose Populations of the Western Palearctic. Wetlands International / National Environmental Research Institute 1999.

Noer, H., Asferg, T., Clausen, P., Olesen, C.R., Bregnballe, T., Laursen, K., Kahlert, J., Teilmann, J., Christensen, T.K. & Haugaard, L. 2009 (udkast af april). Vildtbestande og jagttider i Danmark: Det biologiske grundlag for jagttidsrevisionen 2010.

Olesen, C.R., Madsen, T.L., Sunde, P. & Haugaard, L. Kronvildts og råvildt reaktionsmønster ved jagt. I: N. Kanstrup, T. Asferg, M. Flinterup, B.J. Thorsen & T.S. Jensen: Vildt & Landskab. Resultater af 6 års integreret forskning i Danmark 2003-2008.

Sunde, P., Asferg, T., Andersen, P.N. & Olesen, C.R. 2008. Hvor nedlægges krondyrene - og hvorfor? Betydningen af landskab, urbanisering og tidligere udbredelse for det lokale jagtudbytte af krondyr i Jylland i jagtsæsonen 2001/02. - Faglig Rapport fra DMU nr. 690. 38 pp. Sunde

12. Bilag

12.1. øForligetö (scannet fra Jæger 8/2009)

Arter, der indføres jagttid på:

Vildtart	Nuværende jagttid	Jagttid 2010-2013	+/- uger
Nilgås	Regulering	01/09-31/01	+20
Amerikansk skarveand	Regulering	01/09-31/01	+20
Sort svane	Regulering	01/09-31/01	+20
Bisamrotte	Regulering	01/09-31/01	+20
Sumpbæver	Regulering	01/09-31/01	+20
Vaskebjørn	Regulering	01/09-31/01	+20
Mårhund	Regulering	01/09-31/01	+20
Mink	Regulering	01/09-31/01	+20

Bekendtgørelse om jagttid:

Vildtart	Nuværende jagttid	Jagttid 2010-2013	+/-
Hare	01/10-15/12	01/10-30/11	-2 uger
Råvildt (forårsjagt som normalt)	01/10-15/01	01/10-31/01	+2 uger
Gæs og svømmeænder (På fiskeriterritoriet, canadagås uændret)	01/09-31/12 01/01-15/01	01/09-31/12 01/01-31/01	+2 uger
Skovsneppe	01/10-15/01	01/10-31/01	+2 uger
Agerhøne	16/09-31/10	16/09-15/10	-2 uger
Edderfugl - han	01/10-31/01	01/10-31/01	
Edderfugl - han (På fiskeriterritoriet uden for EF-fuglebeskyttelsesområde)	01/02-15/02	Ingen jagttid i februar	-2 uger
Edderfugl - hun * Endvidere særfredes edderfuglene på Bornholm inkl. Ertholmene og tilstødende vandarealer. *(Gælder en treårig forsøgsperiode)	01/10-15/01	01/10-30/11	-6 uger
Sortand, fløjlsand, havlit	01/10-31/01	01/10-31/01	
Sortand, fløjlsand, havlit (På fiskeriterritoriet uden for EF-fuglebeskyttelsesområde)	01/02-15/02	Ingen jagttid i februar	-2 uger

Bekendtgørelse om vildtskader:

Vildtart	Nuværende regulering	Regulering 2010-2013	+/-
Rævehvalpe	16/06-31/08	01/06-31/08	+ 2 uger
Krage	01/02-30/04	01/03-15/04	- 2 uger
Skade	01/02-15/04	01/03-15/04	
Krager og skader må reguleres med både fælder og skydevåben. Smækfælder forbydes. (Fælder skal være kasseformede, flytbare og med faste, solide hjørner).			

12.2. PRESSEMEDDELELSE

Fra Dansk Jagtakademi, 12. juli 2009

Deltag i en demokratisk proces om de nye jagttider

Jagttider er et klassiske redskab til at regulere jagten. De fastsættes af Miljøministeren efter indstilling fra Vildtforvaltningsrådet. Men forhandlingerne foregår helt uden juridisk vejledning og på et mangelfuldt biologisk grundlag. Derfor har Dansk Jagtakademi, der er en selvstændig virksomhed, iværksat en ny proces, hvor alle danskere ó jægere eller ikke jægere ó kan komme til orde.

Netop nu forhandles jagttiderne, og skal man tro på udmeldingerne fra organisationerne, er der indgået forlig, og jagttiderne er så godt som på plads. Men mange, der ikke er med i inderkredsen, har stillet sig undrende over for forliget, og nu viser det sig, at Skov- og Naturstyrelsen slet ikke er med i processen.

Biolog Niels Kanstrup fra Dansk Jagtakademi undrede sig allerede ved de første udmeldinger om processen:

- Det er længe siden, at jeg fra DMU fik oplyst, at den redegørelse, som derfra skulle ligge om det biologiske grundlag, først var færdig efter sommerferien. Det undrede det mig, at forhandlingerne kunne afsluttes, før denne del var på plads, eftersom de fleste trods alt hælder til, at det er biologien, der skal være basis for forvaltningen, siger Niels Kanstrup.

Vildtforvaltningsrådet har godt nok haft et rapportudkast fra DMU til rådighed, men dette er fra flere sider blevet kritiseret, bl.a. for at være mangelfuldt herunder ikke at tage højde for de ændringer, som kom ind i jagtloven sidste år. Men DMU har forsvaret sig og bekræftet, at der kommer en komplet og opdateret rapport senere på året.

Heller ikke det juridiske synes at være på plads.

- Noget af det, der har undret mig i det såkaldte forlig, er, at man uden videre har kunnet foreslå forlængelse af jagttid på f.eks. gråand. Den gældende jagttid ligger allerede på kanten af, hvad EU tillader i forhold til forårstrækket, og det vil undre mig meget, om man bare accepterer en udvidelse med 14 dage, når ministeren i flere sammenhænge har lagt vægt på, at den danske fuglebeskyttelse skal leve op til de internationale regler, siger Niels Kanstrup. Derfor har jeg rettet henvendelse til Skov- og Naturstyrelsen, der meddeler, at det foreliggende forlig mellem organisationerne ikke er officielt. Faktisk har styrelsen slet ikke set forliget og henviser til den kommende proces, hvor jagttiderne skal behandles af Vildtforvaltningsrådet og derefter indstilles til ministeriet. Det undrer mig meget, at organisationerne har så meget spillerum, at man kan indgå et forlig og melde ud om det individuelt, uden at den biologiske sagkundskab er på plads, og uden at den forvaltende myndighed er inde over, fortsætter vildtbiologen.

Dansk Jagtakademi har på dette grundlag besluttet at gennemføre en selvstændig analyse af jagttiderne og give en indstilling til ministeriet i forbindelse med høringen.

- Efter min mening bliver hverken vildtet eller jagtens bæredygtighed tilgodeset, når forvaltningen sker på så tyndt et grundlag, hvor det alene er organisationer med hver sin interne dagsorden, der fører ordet. Jeg vil derfor foretage en sammenskrivning, hvor både det biologiske og det juridiske grundlag vurderes. Til det første afventer vi DMU's officielle rapport. Til det andet vil jeg bruge mit netværk i bl.a. Bruxelles, oplyser Niels Kanstrup. Samtidig vil jeg gerne prøve at få så mange synspunkter med som muligt, siger han.
- I min optik gør det ikke noget at bryde det monopol, som organisationerne har på at have en mening om vildtforvaltningen. Alt andet kører efter fri konkurrence og markedsmekanismer, og jeg synes der er god grund til at etablere andre strukturer, der kan sikre en bæredygtig og demokratisk forvaltning. Derfor opfordrer jeg enhver ó jæger eller ikke-jæger ó der har et seriøst ønske i forhold til jagttiderne, til at sende dem til Dansk Jagtakademi på email, opfordrer Niels Kanstrup (emailadresse er: nk@danskjagtakademi.dk, red.). Så vil jeg forsøge at vurdere dem i forhold til, hvad der er bæredygtigt og realistisk. Alle, der deltager, vil få en tilbagemelding, slutter biologen.